

ΜΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΗΡΩΩΝ

ΟΙ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΟΙ

(Ίστορία γραμμένη από τον Έγγονο του Θ. Κολοκοτρώνη, Φόν Κολοκοτρώνη).

Γ'. ΙΔΑΜΕ στο προηγούμενο φύλλο ότι όταν ο Βελής πασάς έχηρξε στρατιωτικό νόμο στην Πελοπόννησο και έθεσε υπό διαγμό τους άρματωλούς, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης προσκάλεσε τους συντρόφους του σε συμβούλιο και τους πρότεινε να τραβήξουν ή όλοι μαζί ή κατά τμήματα στη Μάνη και από κει να περάσουν στη Ζάκυνθο, άπ' όπου του είχε γραφεί και τους είχε καλέσει ο Ρώμας.

Σχετικά με την πρόταση αυτή υπάρχει και το ακόλουθο δημοτικό τραγούδι :

Δώδεκα χρόνους έκαμα άρματωλός (και κλέφτης, τον κούκο δέν τον άκουσα τον Αύγουστο (στο τό μήνα.

Κι' ο Θεοδωράκης τον άκουει τον Αύγουστο τη νύχτα. Τών άλλωνάνε φώναζε των Κολοκοτρωνάινω :

— "Όλοι, παιδιά, νάρθητε δώ, όλ' οι καπεταναίοι να σάς ειπώ τι άκουσα άπό τον κοιμώμονο.

Δάλησε ο κούκος διντά κι' Αύγουστος (είν' ο μήνας

και μοιρολόγι έλεγε πως οι άντη, τὰ (όρνια

θά φάν κεφάλια διαλεχτά κι' άρματωλών (των κουφάρια.

'Εγώ θά πάω στη Ζάκυνθο από τό μοιρολόγι

και σεις νινάτε σκορπιστά κι' από κοντά (νάρθητε.

Γιά τον κούκο, για τον όποιο μιλούν κατ' επανάληψιν οι παραπάνω στίχοι, υπήρχε άλλοτε ή έξη πρόληψη που και σήμερα έπικρατεί σε όρισμένα όρενά μέρη. Έπιστεμάν δηλαδή ότι ύμα άκούγονταν τό λάλημα τον τον μήνα Αύγουστο, ήταν ζωοσημαδιά. Αύγουστο λοιπόν τον άκουσε κι' ο Κολοκοτρώνης και συμβούλεψε τους συντρόφους του να φύγουν από τον Μορφή. Δυστυχώς όμως, οι άλλοι Κολοκοτρωνάιοι άρματωλοί δεν άκουσαν την συμβουλή του Θεοδωράκη και δεν άπολύθησαν τη σωστή του γνώμη. Πρώτος έφερε αντίρρησης ο ξάδερφός του Κωνσταντός, ο όποιος—καθώς θά ίδουμε παρακάτω— χάρηκε έξ αιτίας της κακοκεφαλιάς του αυτής.

Άφού μίλησαν κατόπιν και οι άλλοι άρματωλοί, οι περισσότεροι αντίφροντες τη γνώμη του Κολοκοτρώνη, άποφασίστηκε να χωριστούν μόν σε μπουλουκιά, αλλά να μην άπεμακρυνθούν από την Πελοπόννησο. Να καταφύγουν στους κοιμάρους και τους φίλους των και να κρυφτούν σ' αυτούς.

Έτσι χωρίστηκαν και κάθε τμήμα πήρε τό δρόμο του, αλλά δυστυχώς σ' όπου μέρος κι' άν παρουσιάζονταν, τους επρόδιναν και τους χτυπούσαν με λόσσα Τουρκά και γαμάδες.

Καθώς αναφέρει σχετικώς ο άείμηστος ποιητής Γεώργιος Τερτσέτης στο περίφημο βιβλίο του «Διήγησις συμβάντων της Έλληνικής φυλής, από τό 1770 μέχρι τό 1836». από τους πεντακόσιους άρματωλούς του Μορφή, μόνον διακόσιοι γλυτώσανε.

Άπό τους τριαντάξη Κολοκοτρωνάιους, είκοσιεννιά σκοτώθηκαν, σφάγησαν, κάρηκαν και μόνον έφτά δέφτησαν τον έλεθρο, μεταξύ των όποιων και ο γέρο Κολοκοτρώνης, καταφεύγοντας στη Ζάκυνθο.

Η καταστροφή αυτή, ή όποια προήλθε από την άνικακή των άρματωλών στη γνώμη του Κολοκοτρώνη, υπήρξε τρομερή και από τότε έμεινε ή φράση «Κολοκοτρωνέικες άμωρτίες», που τη λέν για όποιον παθαίνει άλλεπάλληλες καταστροφές.

Πριν όμως προχωρήσουμε στην έξιτορία των περιπετειών καθενός από τους έν λόγω άρματωλούς, είναι ανάγκη να αναφέρουμε ένα—δύο χαρακτηριστικά ανέκδοτα, που δείχνουν πόσο οι γενναίοι αυτοί άνδρες προτιμούσαν τό θάνατο από την αλχημωσία.

Μία χρονιά, οι άρματωλοί του Μορφή βρισκότουσαν τις άποκηρές σ' ένα χωριό έξω από του Λάλα, όπου γινόταν ένας φιλικός γάμος και τό είχαν ρίξει στο χορό και στο γλέντι.

Σιγά—σιγά οι περισσότεροι ήρθαν στο κέφι. Ο πάντοτε όμως προνοητικός Θεόδ. Κολοκοτρώνης, ύμα τό έμαθε αυτό, έστειλε και τους κάλεσε κοντά του. Αίτοι όμως δεν υπάκουσαν. Σε δεύτερη μάλιστα πρόσκληση του Θεοδωράκη, όχι μόνον επανέλαβαν τά ίδια, αλλά έπιαν τον περιδρομο κι' έγιναν τάβλια στο μεθύσι.

Ο Γέρος δεν ειπε τίποτε, έκανε ύπομονή, όταν έξαφνα κάποιος από τά καρπούλια του τού άγγήγειλε ότι έρχόταν κατευπευμένος προς τό χωριό Τουρκικό Ιπτικό.

Πρότει να σηκωθεί, ότι οι Τούρκοι είχαν την πονηρή συνήθεια να προσβάλλουν τους έχθρους των έξ' άπορότου και μάλιστα κατά τις νύχτες, όποτε ειθιμιοσαν και σκορπιόντουσαν εδώ κι' εκεί.

Ο Θεοδωράκης, μόλις έμαθε τη δυσάρεστη αυτή είδηση, βρέθηκε σε δύσκολη θέση, γιατί δεν είχε μόνον να πολεμήσει τους έχθρους του, αλλά και να προφύλαξη τους μεθυσμένους συντρόφους του.

Άφού λοιπόν έλαβε όλα τά αναγκαία μέτρα και τοποθέτησε σε κατάλληλες θέσεις τους άνδρες που τού έβρισαν, άρχισε να σκέφτεται τι θ' άποκάνη με τους άλλους, τους μεθυσμένους.

Σε μία στιγμή πήρε την απόφαση να φρονήξει κοντά τον πρωτοξάδερφό του Άντωνάκη, έναν άτρόμητο όσο και γενναίο πολεμιστή, στον όποιο όρελλεται κινδύος ή μετεπειτα καταστροφή του Λράμλη, γιατί ο Άντωνάκης διοικούσε την προς τό Κάτω Δεδρενάκη πτέρυγα των Έλλήνων και πρώτος αυτός έτρεφε εις φυγήν τους Τούρκους, ορίζοντας τους μέσα στο στενό, όπου τους περιέμεναν για να τους άποπειλειώσουν ο Νικηταράς ή ο Γέρος του Μορφή.

— Άκουσε δώ, ειπε έπιταχτικά ο Θεοδωράκης στον ξάδερφό του. Πάρε κάμωσα παλληκάρια και σήρε γρήγορα εκεί κάτω στους άλλους. Φώναξέ τους νάρθουν μαζί σου κι' όποιον ιδείς πως δεν μπορεί να πάρη τά πόδια του και νάρθη, σκοτώσε τον και κίπησε τό κεφάλι, για να μη μάζ πάνουν οι παλητούρακι ζωντανούς και χάσουνε τό άρτίκι μας (την ύπόληψή μας). *Υστερα βάλε φωτιά στο στίτι που γλεντιάνε και κάρη τα κορμιά τους. Τ' άουός ; Γρήγορα κιάλας, γιατί ζύγωσαν οι Τούρκοι...

Και τό δημοτικό τραγούδι λέει σχετικώς :

Σε γάμο τις άποκηρές έγλένταγε ο Κωνσταντός (τάνης

κι' άντικρυ του τραγουδάγει ο Γιωργάκης (κλήξ κι' ο Γιάννης.

Τους κράζουν μιά, τους κράζουν δύο, να (γέναν δέν άδونه

κι' οι Τούρκοι έκοντευανε μέσ στο χωριό (να μούνε.

Ο Θεοδωράκης τώβλεπε κι' όλο 'πνε φαρμάκι (μάτι,

στάθηκε, συλλογίστηκε και λέει τ' Άντωνάκη :

— Σύρε, έρ' Άντώνη, σκότωστω και (πάρτους τό κεφάλι

να μην τους πιάσουν ζωντανούς κι' εινε (ντροπή μεγάλη...

Ο Άντωνάκης πήρε πραγματικά μερικώς συντρόφους και πήγε κοντά στους γλεντωκότους. Τους βρήκε άλλους να τραγουδούν κι' άλλους να χορεύουν. Τους μόνησε και κανέννας τους δεν ήθελε να τον πιστέψη. Στο μεταξύ όμως οι Τούρκοι προχωρούσαν κι' είχαν φτάσει σ' άπόσταση βολής, όποτε τά καρπούλια των άρματωλών πυροβόλησαν. Τότε οι έν ειθιμίοι διατελιόντες άρματωλοί σπρώθησαν και σκέφτηκαν πό σοβαρά.

— Άλήθεια λέει ο Άντωνάκης, φώναξε ο Γιωργάκης. Πάμπετε... Κι, γυρίζοντας προς την οικωδόπημα, πρόσθεσε :

— Μωρή κομπάρια, κίπη να μη σπρώξω τό σοφρά, γιατί θά γυρίσουμε. Τι μάζ κάνουν οι μουρτίες, αλήθεια κι' απ' αλήθεια !...

Κι' οι άρματωλοί άρπαξαν άμέσως τά βια του και τραγουδώντας άκολούθησαν τον Άντωνάκη, ο όποιος φρόντισε να βρη άσφαλτή ταμπούρια για να όχυρωθούν.

Σε λίγο άρχισε ή σμηλοκή, σμηλοκή άπορρασιτική και λυσσαλέα, στην όποια έξετέθη κι' ο ίδιος ο Κολοκοτρώνης. Εύτυχώς όμως είχε καταλάβει μία όχημή θεού και άντιστάθηκε με γενναίωματα στις άλλεπάλληλες έπιθέσεις των Τούρκων, σχεδόν μόνος του.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ
ΤΟ ΓΑΛΑΖΙΟ ΧΡΩΜΑ
(Το Δανωό ποιητό Wadstom)
Άπ' τά χρώματα δια που τό μάτι βλέπει τό γαλάζιο μόνο μ' έχει ξερελλάνει. Τ' όρανο τό γαλάζια ή πλατεια εινε σκέπη, όταν δέν την έχει συννεσιά σκορπίζει.
Χρώμα έχει γαλάζιο τ' άνθος που κρουμιένο εμψ με λημονήσιος γλυκοφιθυρίζει, που μέο' στ' άλλα ο έρωσ τάχει διαλεγμένο τη φευγάτη άγάπη πάντα εν θυμική.
Μέσα σε γαλάζια μάτια διακρίνω μία γλυκεία καρδουλα, καθαρή από δόλο, σε ματιών γαλάζιων τις άκτινες πίνω δρόσο από τον ούρανο σταλαγμένη βόλο.
Κι' ο θεός του γάμου ήταν με θελήσει, φόρμα γαλάζιο ή καλή μου θεχη, τά μαλλιά γαλάζιο άνθος θά στολουν. Πιστι έχει ή γαλάζια ή ματιά μόναχη.
Μετάρρ. Ν. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ

